

פרשת בשלח

שאל אביך וירגודך

זמני השבת (ת"א):

כניסת השבת: 16:53

יציאת השבת: 17:55

"שבת תשע"ב

גיליון מס' 53

שאלות על הפרשה

מאת ר' עזרא מרום

עונג שבת

המיצר

הפרשה מספרת כיצד עזבו בני ישראל את מצרים ופנו לעבר המדבר, כשלתע גילו שפרעה וחייליו רודפים אחריהם. בני נבהלו וקראו: "טוב לנו עבוד במצרים!" – עדיף היה לנו להישאר עבדים במצרים!

איזו אמירה מזעזעת, בהתחשב בכך שבנ"י היו משועבדים, במשך 210 שנים, בעבודת פרך שוחקת עצמות! איך ייתכן שמצב כזה נראה בעיניהם יותר טוב מהחירות שבה זכו זה עתה???

התשובה היא שלעבודת יש יתרון אחד ברור: הביטחון שבהרגל, שלוות הנפש שבאה מן הקביעות. במצרים, קיבלו היהודים את כל צרכיהם הבסיסיים, כמו מזון וקורת גג. הם לא היו צריכים להגיע לשום החלטות כיצד לבלות את היום שלהם או איך להשיג את מזונם.

מעניין שהמלה מצרים באה מהשורש מצר – מקום צר. במידת מה, העדיפו בני ישראל סביבה תחומה ומוגבלת, על פני האחריות הרחבה שנלווית לחירות. לפעמים, דווקא ככל שהקופסה קטנה יותר, ככה אנו מרגישים בטוחים יותר.

ואכן, כל שינוי יכול להיות מפחיד. ביסודו של דבר, זה ההרגל והקביעות שנגדם אנו צריכים להילחם – או שלעולם לא נתקדם בחיים.

אז אם אתם מתלבטים לגבי החלטה כלשהי, על כל אחד לשאול את עצמו: מה הדבר הכי גרוע שיכול לקרות לי אם אחליט? ולעומת זאת, בעוד 10 שנים, האם אתחרט על זה שלא הגעתי להחלטה כבר עכשיו?

בפרשה זו, הים סוף-סוף נבקע, ובני ישראל חוצים אותו אל חירותם. אז הם פורצים בשירה ובשמחה – לא רק משום שניצחו את המצרים, אלא יותר מזה: מכיוון שהם ניצחו את הפחד המשתק שלהם עצמם.

הרב שרגא סימונס, אש

1. וחמושים עלו בני"י מארץ מצרים" ציין 3 פירושים למלה חמושים. (רש"י)
2. עיין ברש"י וציין מה שם בנה של מרים ומה שם בעלה?
3. "ה' איש מלחמה". ציין לפחות 2 אישים בתנ"ך שקבלו כינוי כזה.
4. באיזה פסוק בשירת הים יש חמש מילים רצופות המתחילות באות א'?
5. "ושם 12 עינות מים 107 תמרים". א. מה שם המקום? ב. מה המשמעות? 6. מצא בשירת הים חמישה ביטויים שונים המציינים פחד.
7. "ותקח מרים הנביאה ... את התוף בידה" א. באיזה מקרה התנבאה מרים? ב. כמה נביאות היו לישראל? 8. על מה אמרו חז"ל שהוא "קשה כקריעת ים-סוף"?
9. מנהג בקהילות רבות לפזר בשבת שירה (בשלח) אוכל לציפורים. הסבר את המנהג? (לקוט שמעוני)
10. איזו ברכה תיקן משה רבנו? (ברכות מ"ח, ב).
11. א. מנין ידע משה רבנו היכן יוסף קבור ב. היכן היה קבור? (מדרש חז"ל)
12. באיזה פסוק נרמז למשה שיהושע יכניס

13. "ואמר פרעה לבני ישראל נבוכים הם", מי חיבר את הספר: "מורה – נבוכים"?
14. באיזה מדבר הלכו בני ישראל אחרי קריעת ים סוף?
15. איזה קטע משותף לשירת הים ולשירת מרים?
16. "וישובו ויחננו לפני פי החירות". א. מהו פי החירות? ב. מה משמעות השם זה?
17. על איזה פסוק מזכיר רש"י את הפתגם "טוב שבנחשים רצוף את מוחו"?
18. "ויולך ה' את הים ברוח קדים עזה". על מה בתורה מסופר שנישא ברוח-ים?
19. "מי כמוך באלים ד"י". א. מה פירוש המילה "אלים". ב. באיזו תקופה שימש פסוק זה כבסיס למרד?
20. "ותיקח מרים הנביאה אחות אהרן את התוף בידה". מה למדים מהמילים המיותרות "אחות אהרן"?
21. מנין למדו חז"ל שצריך 3 סעודות בשבת?
22. באיזה פסוק בפרשה מופיעות כל אותיות ה א-ב? מה לומד מכך בעל הטורים?
23. מצא חמש מילים רצופות בפרשה בנות שתי אותיות.

להארות ולקבלת העלון כל יום רביעי באימייל ניתן לפנות ל: ShealAvicha@gmail.com

העלון מוקדש לעילוי נשמת פרל בת אברהם

בינה לעתים

לוח הודעות ממוחשב עם מסך מתחלף

תצוגה אוטומטית שובת עין של כל המידע הדרוש לך בבית הכנסת:

זמני היום | זמני השבת | הוספות לתפילה | זמני תפילות | לימוד יומי | מסך הנצחה | מסך הודעות ועוד ...

תוכנה קלה לתפעול | גודל לפי דרישה

להזמנות: 052-6875667 052-6551973 www.BinaLaitim.co.il

הזכחות ארכיאולוגיות

ליציאת מצרים

בשבועיים האחרונים כתבנו על פפירוסים וממצאים אחרים המתעדים את 10 המכות. השבוע נביא הזכחות שונות לייציאת מצרים. משה רבינו – אישיות היסטורית

1. היסטוריונים של תקופת ה-300 לפנה"ס, על פי תיעוד של הספרייה העתיקה של אלכסנדריה, מספרים על אדם בשם "משה", נסיך מצרי שהוביל מערכה צבאית נגד אתיופיה. גם בשבר של מצבה במוזיאון הבריטי ישנם סימנים לאירוע זה. והנה בדיוק עובדות אלו מתוארים במדרש ילקוט שמעוני (שמות קסח), שם מספרים חז"ל בארכיות, שמשה רבינו בהיותו בן 18 שנה (באותה תקופה היה עדיין נחשב נכדו של פרעה) יצא ממצרים, ונפגש עם מלך שנקרא קוקנו, ונתמנה כיועץ המלך. כאשר קוקנו מת, הכתירו את משה תחתיו. לאחר מכן, משה נלחם באתיופיה וכבש אותה. משה מלך 40 שנה, עד שהורד מהמלוכה. אחר כך משה נסע אל מדין, שם נעשה רועה צאן של יתרו.

2. החוקר מ. גרינץ (M. Greentz) מצטט טקסט מצרי קדום שבו מסופר על אדם שעמד לפני פרעה ובאופן ניסי עשה שהחפץ שבידו יהפך להיות נחש, ואח"כ הרים את הנחש בידו וחזרה להיות חפץ. והוא בדיוק כפי שמתואר בספר שמות ז, י'.

במצרים העתיקה היו מחשיבים את האבן "lapis-lazuli" כאבן עם כוחות מאגיים, כפי שמעידים קמיעות רבות של אבן זו שנמצאו בקברים מצריים ובחפירות. מדוע המצריים חשבו כך? אולי התשובה טמונה בתורה שבעל פה (מכילתא פרשת בשלח), שמספרים חז"ל שהמטה של משה אשר באמצעותו נעשו עשר המכות ושאר הנסים, היה כולו עשוי מהאבן "lapis-lazuli".

יציאת בני ישראל ממצרים:

1. באסטלה שבאי "יב" (אלפנטינה), מסופר שפרעה גירש את בני אסיה ממצרים, והם צעדו במדבר אל עבר ארץ כנען.

2. בספר נגד אפיון מצטט מצרי בן המאה הרביעית לפני הספירה, על אודות אומה של רועי צאן, שעשו צרות רבות במצרים, ומוסיף וכותב כך: "והם יצאו מארץ מצרים על פי דברי הברית, כולם למשפחותיהם עם כל רכושם... ופנו ללכת דרך המדבר אל סוריה."

קריעת ים סוף בראי הארכיאולוגיה

החוקר המפורסם רוני ויאט, גילה את המיקום המדויק שבו היהודים נכנסו

1. א. מצוידים בכלי נשק. ב. מזוויזים. ג. חמישית - כלומר רק 1 מתוך 5 יצאו ממצרים.
2. בנה = חור, בעלה = כלב בן יפונה.
3. א. גלית (שמואל א' י"ז, 33). ב. דוד המלך (שמואל ב' י"ז, 8).
4. "אמר אויב ארדוף אשיג אחלק שלל".
5. א. אילים. ב. 12 עינות מים כנגד 12 השבטים, 10 תמרים כנגד 10 הזקנים.
6. חיל, בהלה, רעד, אימה ופחד.
7. א. לפי המדרש רבה התנכאה: "עתידה אמי שתלד בן שיושיע את ישראל". ב. ד נביאות. (עיין מגילה דף י"א).
8. "קשה זוגם של ישראל כקריעת ים סוף" (סוטה ב).
9. שכר לציפורים שאכלו את המן שדתן ואבירם פזרו בשבת כנגד מנהיגותו של משה.
10. משה תיקן לישראל ברכת הזן (ברכה ראשונה בברכת המזון) בשעה שירד המן.
11. א. משה שאל את סרח בת אשר שנשארה בחיים מאותו דור. ב. המצרים הניחו אותו בארון מתכת בתוך נהר הנילוס, כדי שיתברכו מימיו.
12. "...כתוב זאת זכרון בספר ושים באזני יהושע..." (שמות י"ז, י"ד).
13. הרמב"ם.
14. מדבר שור.
15. "אשירה לה' כי גאה גאה סוס ורוכבו רמה ביס" (בשירת מרים כתוב: שירו).
16. א. פי החירות = פיתום. ב. המקום נקרא כך מלשון חירות כי שם נעשו בני חורין.
17. בפסוק: "וכל רכב מצרים ושלישים על כולו" (י"ד, ז).
18. הארבה (י', 19).
19. א. אילים = חזקים. ב. במלחמת המכבים כנגד הרומאים. מראשי התיבות של הפסוק הזה מתקבל השם: "מכבי"!
20. א. התנבאה לפני שנולד משה. ב. נקראה ע"ש אהרן כי מסר נפשו עליה בצרעתה.
21. מהמילה היום הכתובה 3 פעמים בפסוק: "אכלוהו היום כי שבת היום לדי היום לא תמצאוהו בשדה".
22. א. פרק ט"ז פסוק ט"ז. ב. כל המקיים את התורה מזמין לו הקב"ה פרנסתו בלא טורח.
23. "כי יד על כס י-ה" (שמות י"ז, ט"ז).

לתוך הים, וכי מדובר על חוף במפרץ Aqaba. אכן, במקום הזה, מצא רוני עמוד עתיק מאבן, עם כתובת עברית ארכאית, שבו נכתבו המילים: "מצרים, מוות, פרעה, משה, י-ד-ו-ד, שלמה". רוני סבור כי העמוד נבנה על ידי שלמה המלך, כדי לציין את המיקום של חציית ים סוף, להנציח את האירוע.

בצלילה בקרקעית הים באתר זה בשנת 1978, רוני ושני בניו מצאו וצילמו חלקים של מרכבות מצופים באלמוגים. מאז, כמה ארכיאולוגים צללו באתר זה, והממצאים התרבו מפעם לפעם: תאי מרכבות מזהב, שרידי שלדי אדם, גלגלי מרכבות ושלדים של סוסים. אחד הממצאים היה גלגל מרכבה בעל שמונה חישורים, אשר הובא למנהל העתיקות המצרית, ולאחר שבדק את הגלגל, מיד הכריז שהוא מזמן שתואם לתקופת יציאת מצרים, כיון שגלגלים בעלי שמונה

חישורים היו בשימוש רק באותה תקופה. פרט נוסף בעל משמעות: לאורך כל המפרץ חוץ מהמקום המוזכר לעיל, שיפוע החוף מתחת למים יורד בחדות רבה, בסביבות 45 מעלות. אם בני ישראל היו מנסים לצעוד בכל מקום אחר במפרץ, הם היו צריכים להתמודד עם ירידה חדה ביותר, לעומק של כ-1500 מטרים. עם כל הילדים והצאן, המשימה הייתה כמעט בלתי אפשרית. רק במיקום הספציפי המוזכר, המדרון הוא הדרגתי (14 מעלות), לעומק הרבה יותר סביר. מתוך ויקישיבה